

TARA DE MAINE

GAZETA BILUNARA DE POLITICĂ ȘI DOCTRINA

Redacția și Administrația: Cluj, Str. Bis. ort. rom. 5. - Abonament anual Lei 100.

De Paști...

Gândindu-mă la frumoasa și înălțătoarea sărbătoare a învierii Domnului amintirile, fără să vreau, mă târâsc spre țară, mă chiamă satul, sătenii, glia, livezile și bise-icuța piută sub deal. Toate, da toate, par'că-mi spun că noi intelectualii nu avem Paști, că parodiem numai această sfântă și înălțătoare sărbătoare și dacă ne bucuram, de fapt de ceva, apoi ne bucurăm doar de ale câteva zile de concediu, de odihnă și de desfatăre trupească pe care vom simți-o fiind după sărbători mai obosiți ca înaintea lor.

La sat e cu totul altcum. Soarele reînviator de primăvară cu zile înainte par'că ne prevestește că în curând se va întâmpla ceva frumos, ceva mareț, căsuțele rând pe rând în bracă haină albă; pregătirile sunt febrile, oamenii mereu grăbiți căci trebuie să-și împartă timpul în săptămâna mare între biserică și gospodărie: zile de spovedanie, de cuminecătura, introducerea Paștilor în Biserică, prânzul Paștilor, Denii, Vinerea Patimilor, etc... și atâtea și atâtea pregătiri pe acasă ca Sfintele sărbători să le găsească pe toate la locul lor. Tradiția ca fiecare să îmbrace ceva nou la această sărbătoare e isvorată dintr-o dorință launtrică și înălțătoare de a primi învierea Aceluia care s'a jertfit pentru mântuirea noastră, cu cea mai desăvârșită curățenie în suflet, în cuget și chiar și în îmbrăcăminte.

Primul „Hristos a înviat” rostit cu glas tremurător de preotul îmbătrânit de ani și de nevoi, poartă în el cea mai pură, cea mai curată și cea mai convinsă mărturisire de credință, unii în acest moment suprem plâng de bucurie, alții zâmbesc fericii, alții stau duși pe gânduri, pe fața fiecăruia însă lăcărește o fărâmă din bucuria și speranța primilor creștini. Ce splendidă concretizare a acestor momente face regretatul Vasile Pârvan când afirmă, că: Omul din popor rămâne inconștient de frumuseța vieții lui, de adâncurile sufletului lui, întocmai cum rămâne neștiutoare natura neînșuflețită din jurul lui.

Oare acum când țaranul român p'trece al 13-lea Paști în această frumoasă și dulce Românie-Mare, intelectuali români, conducători de ieri, de azi, de mâine, ai destinelor acestui bun și harnic popor, puteți avea conștiința împăcată că ați reușit să faceți ceva, sau măcar că ați încercat cu toată sinceritatea și cu tot desinteresul să faceți, pentru ca acest popor să-și netezească culele nou roase de pe brăzdata-i frunte, pentru a-i acorda seninătatea și bucuria pe cari sufletul lui le merită de această mare sărbătoare a creștinătății, de ziua învierii Domnului?!

L. Dănușoreanu.

Țara de Măine urează cititorilor ei sărbători fericite credință în vremuri mai bune și pace. Din munca noastră modestă, alăturată eforturilor de bine ale tuturor, credem nestrămutat că vom vedea într-un viitor nu prea îndepărtat, învierea neamului nostru la o viață nouă.

Omul și ideea politică românească

de Dr. Victor Jinga

Noi, Românii, avem trista soartă de a nu ne încadra într'un ritm normal de dezvoltare generală. Reminiscentele spirituale ale Orientului apasă o civilizație și o cultură de împrumut care mereu e în urmă cu cel puțin un deceniu față de progresul și curentele mari de opinie europeană.

Când vrem să depănăm firul unei propășiri naturale determinată de împrejurări, de tradiții și de necesități locale, ne dăm seama că facem pasul mic, suntem lăsați în urmă de alții; abandonăm repede ceia ce am întreprins și gonim după progresul altora neniind în stare a-l ajunge nici în forma lui simetrică și coordonată, necum în cuprinsu-i care sedimentează stări elaborate de vreme, de un progres constant, ritmic.

Când așezăm trecutul împotriva viitorului, când asmuțăm viitorul împotriva trecutului.

În această lipsă de unitate, de sinteză a unei epoci și de conturare precisă a ideilor și idealurilor, este firesc ca empirismul, expedientul, să aibă întâietate, să domine orice manifestare a vieții românești. Pretutindeni apare omul, cu persoana lui fizică și cu aceia a tovarășilor lui; vorbește pentru el, pentru interesele lui și ale apropiaților lui, folosind masca cutărui mănunchi de gânduri fade, de vorbe patriotice mincinoase.

Politica oferă arena cea mai prielnică exploatării omului de către om. În ring-ul politic al țării noastre se deslănțuesc cele mai abjecte simțuri, năravuri, imoralități, tolerate de cei mulți numai pentru că nu le cunosc și pentru că ne lipsește încă aceea educație politică ce îndeamnă la o imediată reacțiune.

În România încă taberele politice purtau firme pompoase de: conservator și liberal. Era ceva de conservat în ordine politică în România de atunci, în afară de propria avere a aceluia cari se 'ntitulau astfel? Au adus în politica țării, liberalii români, inovații cari să schimbe fondul mizer și forma anahronică a pretensei civilizații de atunci,

șubredă și falsă la orașe, inexistentă și barbară la sate?

Pe ce plan de idei generale se situau taberele cari, cu grandiloquență, tumult și șah la rege, reclamau să li-se facă loc la putere, să ferească biata nație și pârlitul popor? Și dacă nu partidele, de ce fapte mari și-au legat numele cea mai mare parte a celor 294 miniștrii pe cari i-o avut țara noastră dela 1862 la 1930?

Câți și-au înscris numele în istoria țării noastre, cu toate că dela Vasile Pogor demisionat din funcțiune înainte de a-și lua în primire departamentul și până la Dimitrie A. Sturza (care a fost ministru timp de 25 ani) mulți ar fi avut și timp și posibil tate de a se afirma prin fapte cari să rămână în amintirea posterității?

Știe cineva de faptele sau chiar de numele foștilor președinți de consiliu, Ap. Arsache, C. Al. Crețulescu, C. Bozianu, Barbu Știrbei, necum de numele a cel puțin 200 din cei 294 foști miniștri?

În România mică au fost și oameni de idei politice: să amintim doar pe generoșii cari au trecut apoi cu toții la liberali, pe socialiști și foarte puțini conservatori.

După război, viața politică a țării s'a resimțit de un curent de opinie nou, bine conturat și vehement afirmat. Țărănismul, născut din realitățile vieții românești, înfățișează gândirea și acțiunea cea mai de seamă în istoria politică a țării. Aproapo zece ani, în numele lui, s'au dat lupte politice cari nu se vor putea uita. Național-țărănismul a contribuit enorm de mult la educarea politică și trezirea interesului pentru viața publică a mulțimilor mari dela sate și orașe. Era un mănunchi de idei cari însuflețeau, despica viitorul, trezeau speranțe pentru rosturi mai bune.

După epopeea opoziției, a urmat guvernarea. Imprejurări excepțional de grele n'au îngăduit gândului înaripat de

— Continuare pe pag. 2-a. —

Un vis și o realitate

În primăvara anului 1919 tot cuprinsul pământului românesc clocotea de vuetul bucuriei năvalnice a întregirii hotarelor. Toate sentimentele de veselie, comprimate timp de zece veacuri de o forță haină, se revărsau acum cu puterea uria a unui potop. Cred că nu s'a mai pomenit o mai mare sărbătoare ca atunci.

Dar, în timp ce chioțele erau în toi și hora românească era frământată mai cu foc pe întinsul țării, dinspre șesul Crișanei au început a pătrunde iarăși, prin văile Carpaților, strigăte de desna-dejde. Fiara dela Budapesta, îmbrăcată de astădată în haine roșii, dar fiind stăpânită de aceeași nepotolită sete de sânge, a început a-și înfige iarăși ghiarele în trupul neamului nostru. Ea trebuia doborâtă.

S'au pornit atunci plăieșii lui Ștefan cel Mare, călăreții lui Mihai Viteazul, legionarii lui Avram Iancu, de astădată uniți pe vecie, și într'un iureș fără pereche au prăvălit în cale gloatele sălbatice de peste Tisa.

Regimentul „Horea“, format din nepoții lui Avram Iancu, era la centru. O companie din acest regiment, comandată de locotenentul Tudor Stancu, avea misiunea să ocupe ultimul munte, care mai închidea calea spre câmpia Tisei.

În zorii primăvăratici ai acelei zile de Aprilie, cred că nu era pe lume nimenia mai fericit ca locotenentul Tudor Stancu.

Născut dintr'o familie țărănească, păstrătoare de datini, credință și suflet românesc, el a învățat încă din copilărie să păstreze în cinste limba și idealurile naționale. Crescut în școli românești și adăpându-se la cultura românească, încă din primii ani ai adolescenței visa cu intensitate clipa întregirii Neamului. Călit în războiu pentru această

(Urmare din pagina I.)

atunci să coboare întreg în realizările mai de pe urmă. Și nu a fost bine că nu s'a putut altfel.

Astăzi se deschide un capitol nou în politica românească. Un om de mare talent și mari speranțe e chemat să câștige isbânzi sau să-și mistue prestigiul. Acest om trebuie să aibe un gând precis, un plan studiat, vine cu idei. În acest timp Bucureștii îmbină, desbină și combină grupuri, coalitii, oameni. Despre ce va trebui să se facă nu vorbește nimeni, cu ideea călăuzitoare a viitorului apropiat nu-și bate nimeni capul. Fiecare se interesează care îi va fi locul și cât de mare profitul.

Să se știe însă că în acest caz cu vorba bună, cu expediente, cu oameni unși cu toate onsurile și pustiții de gânduri nu se va putea face nici o treabă în țara românească.

Dr. Victor Jinga.

clipă, în sufletul lui clocotea de mult dorul și voința de realizare a ei. Și tocmai el a fost ales de soarte să deschidă trupelor române calea spre Tisa. Se poate o mai mare fericire? Să-i fi dăruit pământul, cu toate comorile lui, locotenentul Tudor Stancu n'ar fi renunțat în ruptul capului la misiunea înaltă ce o avea.

Încă din zori de zi, cu ochii lucind în văpaie, și-a adunat ostașii și le-a vorbit cu atâta înflăcărare, încât fiecare dintre ei ar fi fost în stare să dărâme munții, să scormonească țărâna până în adâncuri, pentru a croi libertatea și hotarele țării.

Sosi ora 6. Compania se desfășură în linie de bătaie. Aștepta numai semnalul să se avânte spre culme, ...Urmară câteva momente de înfrigerată așteptare. Deodată se auzi comanda tunătoare a locotenentului: „Înainte fraților!“

Aripi să fi avut ostașii și tot nu s'ar fi putut avânta mai cu foc spre culmea muntelui... Un raport de puști și mitraliere a răbufnit ca din senin, uralele și chioțele se amestecau cu vaetele și horcăiturile celor săgetați. Clocotul luptei era atât de mare, încât părea un vulcan în erupție.

N'a trecut nici o jumătate de oră și compania, câtă mai rămăsese, era stăpână pe creasta muntelui. Locotenentul Stancu era în frunte. Că pletele scăldate în ploaia de raze a dimineții, cu pieptul ca de stâncă, părea un semizeu... N'a apucat însă, decât să mai soarbă odată cu nesațiu aerul răcoros și să-și reverse cu patimă privirea asupra câmpiei Tisei, care se întindea în zare. Un glonte ucigător l-a prăvălit, dar nu ca pe-un vierme în adâncuri întunecoase, ci ca pe-un șoim în culmi de munte.

Au urmat apoi câteva clipe de svărcoliri, apoi o moleșală dulce. Cu ochii insenați, cu buzele surzându-și mai rotii încă odată privirea asupra ostașilor dragi și rosti ultimile cuvinte, tot mai stinse, dar tot mai pline de viziune profetică: „Fraților, eu mor, dar sunt fericit că văd icoana țării așa cum eu am visat-o toată viața. Văd în zare aprinzându-se luminile învierii Domnului... Văd poporul în haine de sărbătoare, vesel și mulțumit... Văzduhul e brăzdat de aeroplane, orașele fumegă de mulțimea fabricilor, satele freamătă de mulțimea unei munci din belșug răspălitate... Văd în fruntea țării conducători destoinici, iar pe întreg cuprinsul românesc sănătate și bine... Văd o țară ajunsă în culmea desvoltării, răspândind lumină și har asupra tuturor țărilor încunjurătoare... Văd... dar ochii i s'au închis pentru totdeauna...”

..... Sărman locotenent! — Tu ai murit ca un erou în pragul unei noi vieți a

Neamului. Ai închis însă ochii fericit, că cel puțin în viziuna ultimilor clipe, și-a apărut icoana Țării așa cum ai visat-o și ai voit-o Tu.

Noi, cari am rămas, și cari am avut și avem aceleași visuri ca și tine, încă n'am ajuns să le vedem realizate. Căci o voință ascunsă și neagră, îndeamnă pe mulți dintre cei cari ar trebui să fie stăpâniți de idealismul Tău, să vâneze vițelul de aur, îmbogățirea prin înșelăciune și minciună. Mulți au devenit cavaleri ai fraudelor petrolifere, ai spiritului negru, ai jafurilor cu reforma agrară etc...

Dar va dispărea și această pagină neagră din viața neamului, și vor veni într'adevăr zilele, a căror viziune ai avut-o.

În Țara românească mai există mult idealism și în poporul nostru, tânăr și viguros, mai există atâta potop de energie și de inimi neîntinate, încât e peste putință să nu dispară cât de curând această pagină neagră, și să nu apuce țara spre culmile unei vieți demne și sănătoase.

Rămâne numai să sune mobilizarea energiilor și sufletelor curate românești și atunci visul va deveni într'adevăr realitate.

Gheorghe Dragoș,
profesor.

NOTE

In Finlanda. Noul guvern finlandez, compus în majoritate din agrarieni, este prezidat de dl J. E. Sunila. Dl Sunila, care a mai fost președinte de consiliu în 1926, este profesor la Universitatea din Helsingfors și director al biroului central agrar.

In Letonia. Deasemenea și în Letonia, tot un agrarian, dl Ulmanis, a constituit noul guvern. Dl Ulmanis care a fost șeful primului guvern al Letoniei independente, deține odată cu președintele consiliului și portofoliul afacerilor streine.

Cabinetul e constituit de o majoritate formată din reprezentanții partidului țărănesc.

Agricultorii au știut să învingă cele trei teorii cari au încercat să îi încorporeze în sferile lor de interese, feudalismul conservator, liberalismul și socialismul marxist. Desvoltarea agrarianismului accelerată prin război și caracterizată prin reformele agrare din diverse țări nu ne conduce decât spre o democrație agrară. Agrarianismul nu se teme de nici o problemă, fie națională, fie internațională.

Democrația țărănească aduce noi valori în viața artistică, socială și politică: perseverența și răbdarea sa, marile daruri ale pământului, spiritul calm al stabilității.

M. Hodza,
Președintele Biroului internațional agrar

Mișcarea politică țărănească în Germania.

Alegerile din 20 Mai 1928 au dat prilejul afirmării, în Germania, de partide țărănești cari, până atunci, nu existau decât în câteva state ale Germaniei de sud și din centru.

În Reichstagul eșit din aceste alegeri, au fost 8 deputați ai Partidului țărănesc german (Deutsche Bauernpartei) și 9 reprezenți ai Partidului național-creștin al populațiunii țărănești rurale.

Din cei 490 deputați ai Reichstagului, agricultura e reprezentată de 70 deputați; din aceștia $\frac{1}{3}$ sunt mari proprietari. Populațiunea agricolă formează circa 25% din populațiunea totală.

Până în 1928, țărani votau, mai cu seamă, cu Partidul popular național german și cu social-democrația.

Mișcarea politică țărănească de astăzi a fost pregătită în organizațiunile profesionale agricole cari, fără excepție, s'au proclamat „neutre” și erau dirijate de cele mai dispartate curente politice. Criza economică a dus la încheierea de partide politice țărănești. Succesele clasei muncitorești repurtate prin organizațiunile lor politice n'au putut lăsa indiferentă pătura țărănească.

Chiar înainte de 1928, au existat mișcări politice țărănești (în Bavaria, Schleswig-Holstein, Württemberg) cari încă au fost absorbite de alte partide politice.

Partidul țărănesc german s'a constituit prin fuziunea (12 Febr. 1928) Uniunii țărănești din Silezia cu Uniunea bavareză a țărănilor și a clasei mijlocii prezidată de ministrul bavarez de atunci al agriculturii, Prof. Dr. Fehr.

Desprindem din programul acestui partid cele ce urmează. Partidul țărănesc german urmărește o încorporare vie și bazată pe egalitate a clasei țărănești în viața politică și economică a Statului.

El dorește și reclamă:

Recunoașterea valorii muncii țărănești, obținerea de prețuri juste pentru produsele agricole.

Încurajare cât mai mare posibilă pentru colonizarea interioară pentru a ridica pe mici fermieri și pentru a mări proprietatea lor la o suprafață ca să poată nutri pe om. O protecție a fermierilor contra arenzii exagerate și contra posibilității pierderii pământului.

O distribuție justă a impozitelor și simplificarea impozitelor agricole prin înființarea unui impozit agricol unic asupra valorii proprietății, eșalonat pe clase de venituri, astfel ca o unitate aparținând unei mici ferme să nu fie mai împovărată ca o unitate aparținând unei mari exploatare agricole.

Simplificarea și micșorarea cheltuielilor în legătură cu înregistrările cadastrale și micșorarea reprezentării obligatorii prin notari.

Desființarea abuzurilor în asigurările contra șomajului la țară, credite mai mari pentru a ridica instrucția generală și profesională a țărănilor.

O reforma a administrației publice pentru a diminua birocracia și perfecționarea administrației autonome.

Partidul țărănesc german mărturisește credința sa că pacea, progresul și bunăstarea umanității nu pot fi atinse decât printr-o dragoste sinceră pentru pace și prin înțelegerea națiunilor între ele. El dorește mai cu seamă, o înțelegere cu țărani din celelalte țări și considera munca Biuroului internațional agrar ca un mijloc de pune politica sa în armonie cu interesele țărănilor din celelalte țări pentru binele lor general. El este gata să colaboreze, pe baza statutelor Biuroului internațional agrar, pentru scopurile înalte ale umanității și ale păurei țărănești.

Dr. V. J.

Moartea Legendelor.

Există în viața politică a Statului nostru o seamă de legende cari trăiesc în virtutea trecutului, au rădăcini adânci în vre-o conștiință fericită a evenimentelor. Au fost în schimb o mulțime de alte legende cari au spart într-o clipă și s'au volatilizat instantaneu la atingerea profanatoare a vre-unui trăsnet. A trăit în adâncuri de ocultă legendă Bratianu; plutea în atmosfera politică a ultimului deceniu legenda democrației; a existat pentru o clipă îndată după Războiul *legenda Averscu*; nădejdele tinerești ale poporului au inventat o puzderie de mici legende: *legenda Goga*, *legenda Cuza* etc. Există și planează și azi încă două din cele mai cumplite legende, cari ne apasă cu o greutate, uneori plăcută, alteori îngrijorătoare. Prima este: *legenda Iorga*.

Au născut aceste două legende din sufletul acestui popor, au mușcat ca să se alimenteze din inimile noastre. Atunci când nația s'a retras în Moldova și fiii ei mureau cu piepturile goale, ele au fost cocoloșite și crescute tainic în serele calde și ocrotite, cum cresc grădiniarii acele flori rare, nu aduse dintr-o călătorie făcută în depărtări sudice, ci obținute artificial prin vre-o metodă de combinare datorită hazardului. Și acum cresc umitor aceste flori rare, îngrijite de o nație întreagă de grădiniari cari parcă toți nu fac altceva decât cară cu toții apă cu pumnul și stau zid de falangă ca să le apere cu spatele lor împotriva arșitei din luna lui Cuptor. Cresc și se involburează aceste două legende, în forme minunate se urcă spre soare, schimbă lumini de mătase înșelătoare și se incovoie în mii de linii arhitecturale.

Se urcă, se țese minunea floare și ne acoperă cerul; cu mii de tentacule se prinde în spirală floarea-legendă pe firmament. Și a fost o vreme, poate durează și acum, când o nație întreagă nu putea să privească spre stele decât printre arabescurile floarei care îi răpaea drepturile la lumină și îi întuneca orizontul.

Să dea cerul să nu fi fost aceste flori rezultate din o combinație hibridă a hazardului și care cumva să se uce sau să se spulbere în cele patru orizonturi la cea mai firavă suflare a unui zefir profanator. Încă nimeni n'a îndrăznit să impiețeze cu vreo aluzie mai îndrăzneată măcar asupra *legendei Iorga*. Nimeni în această țară nu a îndrăznit să profaneze sau să sufle aureola ce înconjoară pe maestrul Neamului, ca o credință religioasă a câtorva milioane de oameni, deși aceasta nu odată a aruncat cu invective în cei mai pașnici apostoli ai nației, i-a palmuit și i-a scuipat cu venin.

Și nimeni nu îndrăznește azi să distrame în viața noastră politică cea mai nouă legendă, cea mai vie și cea mai actuală: *legenda Titulescu*. Nimeni dela moartea lui Titus Enacovici nu îndrăznește să-i spună: a mai trecut o lună ministrule ilustru și n'ai mai isprăvit nimic! Nimeni nu îndrăznește să spună: e ușor să creiezi cu psihologie și diplomatie în jurul persoanei tale cea mai minunată legendă, floare alimentată cu părășinul cristalin al milioanei noastre. Nimeni nu cutează să te întrebe cu ce fapte ai răscumpărat timpul de când te plimbi în trenuri speciale și ce minuni ai la activul tău ilustre, de când porți pe capuți jovial și zămbăreț potcapul de diplomat. Nimeni nu se încumetă să facă odată bilanțul vieții tale, ca să soldeze definitiv cu riscul prăbușirii legendei, sau (vai! cât am dori de mult) cu bucuria beatificării tale.

A sosit timpul socotelilor, ilustre diplomat! Te afii la răscrucea drumurilor. O mișcare scrintită, poți să bagatelizezi legenda și poți să cazi în disgrăția unei națiuni întregi. O simplă manevră greșită și corabia fermecată pe care o așteaptă un neam întreg la mal se poate scufunda nu tocmai departe de țăntă.

De astăd tă va trebui să apari pe scenă în văzul nostru al tuturor. Faptele îți vor fi

controlate și gesturile — jocul tău de scenă — aplaudate sau fucrate pe loc. Oamenii mari singuri și-au spulberat în vânt legenda în toate timpurile: îndată ce au intrat în arenă, li s'a volatilizat aureola care la depărtare îi făcea profeți.

Pentru că se poate întâmpla, ilustre diplomat, să nu poți rezolva din criza actuală nici cea de guvern, nici cea economică, nici criza morală, care a cuprins în special poporul nostru. Pentru că se poate întâmpla, ca această criză economică să nu fie un fenomen specific țării noastre, și să aiba cauze mult mai adânci, mai largi. În acest caz soluțiile tale se vor pulveriza, ilustre, chiar dacă vei reuși să faci cu ajutorul prestigiului personalității tale, împrumutul de 4) miliarde la Liga Națiunilor și cine știe dacă acest împrumut nu se va slei, fără să poată rezolva criza.

Dar cum să-ți leg eu ție de suflet, ilustre, un lucru care mă îngrijorează și care trebuie să te frământă mai mult decât criza economică a țării: criza democrației? Se vorbește de disolvarea definitivă a parlamentului, se vor bește din spate un guvern de „personalități” fără parlament, se șoptește desore dictatură. Dar vai ție dacă vei asculta de șoapta vre-unui oligarh: e cel mai mare dușman al tău și vrea să-ți distruge legenda. Pentru că popoarele nu sunt făcute să piară sub pamânt, *mase anonime*, să îngrășe scoarța pământului, așa cum clipă de clipă se denui miriadele infinite de multe și nfinite de mici ale prafului, acoperă cetăți, înghit civilizații și lasă să supraviețuiască doar piramidele și sfinxul. Să nu crezi în povestea „personalităților”, în această concepție estetică a figurilor mari, obeliscuri cu însemnări precise pentru toate generațiile tu semn de porunceală și degetul aratător în direcția cari arată drumurile viitorului. Să nu care cumva să încerci să sacrifici milioanele de oameni, chiar grosolani dacă ar fi, în interesul acestei concepții estetice și elegante. Să nu-ți faci iluzii prea mari de aceste „personalități”, genii lucifereni cari pretind că sunt artiștii superiori ai unei civilizații de stil inimitabil.

Pentru că altul este tălcul vremilor de azi. În democrația noastră, *înțelepciunea cea mare*, instinctul superior al scopurilor ei, fac parte din patrimoniul spiritual al colectivității. Pentru că acestei colectivități i-a șoptit divinitatea, revelația marelui scop, iar nu individului, nici măcar dacă acesta este personalitate, nici măcar dacă acesta este profet. Fiecare cetățean, cu gestul plin de importanță al prerogativelor sale trebuie să colaborează efectiv la trebile statului. Masa cea mare a poporului, floră crescută în soarele libertății, cu ciudățeniile sale, este forța și viitorul statului și va asigura mai mult binele public, decât aristocrația „personalităților” și oligarhia ce se va naște din ea. Dacă e adevărat că datoriile și drepturile individului particular trebuie să fie totdeauna subordonate datoriilor de cetățean și exigențelor acelei existențe ciudate, acestui individ cu o mie de capete care se chiamă *Statul*, și dacă e adevărat că limita sacrificiilor individuale se declanșează definitiv până la absorbția comolată a individului particular de catre individul politic, atunci caută și află ilustre diplomat, șoacțele milioanei de deputați, ascultă și primește sfaturile lor pentru că sunt mai valabile și gradul erorilor probabile, mai puțin însemnat, decât acela al eventualilor tăi sfetnici nietzscheiani și luciferieni (ai personalităților).

Criza actuală nu este numai o criză economică trecătoare, este o criză fundamentală a formelor vechi de guvernare, de producție, o criză fundamentală a *regmului* cu întregul său angrenaj *social-economic*. Și dacă tu, ilustre diplomat, acum când te întorci în țară, în tren de lux, în avion sau automobil, nu vei pricepe tălcul acestor trebuințe, tare mi-e teamă că legenda ce înconjoară figura ta se va volatiliza odată cu depunerea potcapului tău de diplomat. Atunci va trebui să porți pălărie fără aureolă de legendă: urmează răspopirea.

Oscar Jianu.

CONSTATĂRI

DEMISIA GUVERNULUI NAȚIONAL-ȚĂRĂNIST. Guvernul național-țărănist a demisionat. Ce a însemnat guvernarea național-țărănistă nu se va putea precis spune înainte de a avea o anumită perspectivă a vremii. Pentru întâia dată în politica țării noastre a guvernat un partid al majorității rurale. Pentru sate, politica românească nu făcuse aproape nimic; era firesc ca un partid, în 2 ani și cinci luni, să nu fi putut face mult. Utilitatea guvernării național-țărăniste va trebui să fie apreciată numai în lumina celor realizate pentru pătura rurală. Să nu se uite că partidul naț.-țăr. apără, trebuie să apere, în primul rând, interesele unei clase sociale, aceste interese oferă o preocupare suficientă unui partid, oricât de mare ar fi el. Țărănismul național are o misiune istorică în politica țării noastre; nu folosim vorbe mari, dar afirmând acest lucru nu facem decât să anticipăm fapte care se vor petrece mâine și mai târziu, în virtutea unui comandament social căruia nu va putea nimeni să i-se împotrivescă.

DI TITULESCU. Cariera dlui Titulescu nu se poate spune că este vertiginosă; incontestabil însă că este strălucită. Craioveanul care a avut de spus un cuvânt luminat în „chestia țărănească”, avocatul strălucit și profesorul distins al Universității din București, ministrul de mai târziu și marele Român pe arena politică a Europei, este om în vârstă, astăzi când încrederea regelui și speranțele națiunii îl încredințează să deschidă un nou capitol în istoria politică a țării.

Trecem prin crize de tot felul; cea economică covârșește și e simțită mai mult. Aci e chemat dl Titulescu să-și spună cuvântul, să creeze. Unui om singur nu îi stă în putere acest lucru; acolo unde viața economică a putut fi scoasă din criză și faliment, conducătorul a avut sprijinul oamenilor politici, instituțiilor economice, administrației Statului și al opiniei publice. Dacă va avea sprijinul acestora, dacă nu vor interveni noui și grave complicațiuni economice din afară și dacă va avea mână tare, dl Titulescu va reuși și fiecare bun Român îl va iubi ca pe un salvator.

SOCIAL-DEMOCRAȚIA ROMÂNEASCĂ.

„Borghezi” se tocimesc asupra puterii. Imaculații „altei lumi” trag cu urechea. Și au înțeles că târgul se face, pe preț bun și încă pe timp lung. Știu ei ceva; 6000 lei pe lună, 800 lei ziarnă și... doamne ferește, vre-un subsecretariat, nu sunt locuri de lepădat. Și s'au hotărât repede: intră în concentrare, în coaliție mare sau mică, în orice, numai să fie ceva. Cât despre doctrină și socialistă și democrație, asta... pentru alții, la întruniri, la congrese de tot felul și la cercul de studii din Sft. Ionică.

LIBERALUL POCĂIT: DI C. BANU. Din scrisoarea către dl Gh. Brătianu: „Inseși bazele societății actuale, întreaga civilizație individualistă, care ne-a dus la progresele dar și la excesele de astăzi, par într'adevăr serios amenințate.

A stărui în ideologii și în metode perimate ar fi nu să împiedicăm evoluția inevitabilă a societății, ci s'o expunem exagerărilor și rătăcirilor extremiste.

Spiritul politic nu este decât o formă a bunului simț, iar bunul simț ce altceva este decât percepțiunea exactă a realității zilnice? Această percepțiune ne obligă să ieșim din tradiții, oricât de venerabile ar fi, și să îndrăznim a fi oamenii timpului nostru realizând opera constructivă, pe care nevoile prezente o reclamă.”

Foarte bine zis. Numai că de ce n'a spus-

di Banu și fosilizaților săi tovarăși de ieri? Probabil că în partidul liberal îndată ce spui o verbă înțeleaptă și faci o constatare justă trebuie să îți iai și catrafusele.

Dan Străjescu.

Preoți, Bănci Populare și alte Bănci.

S'ar părea bizară asociația noțiunii; se va vedea, totuși, că este o corelațiune între ele. Încă mai de mult o parte din preoțimea noastră, îndemnată de greutăți, dar uneori și de iubirea de arginți, a căutat câștiguri materiale, lucrând și în alte vii, decât în aceea a Domnului.

Astfel, am găsit și găsim în multe locuri, la noi în Ardeal, slujitori ai altarului îndeplinind funcțiunea a „agenți” ai băncilor particulare și în special ai „Albinei”, cea mai veche și puternică instituție bancară a noastră. Să le admitem, în această calitate, un rol binefăcător prin faptul, că au determinat și susținut canalizarea economiilor țărănești de-a sate spre băncile românești. Această în trecut.

Astăzi, însă, când trecem printr'o criză morală tot mai amenințătoare, când sectele se îmulțesc și credincioșii se desbină, ciătându-se însăși temelii credinței, Biserica fiind datoare în primul rând, ca să ducă luptă de zăgăzuire și de îndreptare, ni se pare, că preoții au altceva de făcut, decât pe agentul. Că, poate, salariul și veniturile altarului, singure, nu ar fi suficiente? Este cu totul alta problema, a cărei rezolvare se poate căuta și găsi pe alte căi, fără compromisuri păgubitoare situației morale a unui preot.

Iar dacă preotul mai găsește timp și energie

și pentru îndumare și organizare economico-socială, spiritul vremii și calitatea de păstor sufletesc al unei comunități, cer dela dansul, ca să se încadreze în primul rând în *miscarea cooperativă*, ca cea mai apropiată de interesele obștești și de morala creștină; așa cum au făcut preoții din Vechiul Regat, cari alături de învățatori, au dat Cooperăției multe figuri luminoase de inițiatori, oameni de inimă și realizatori — și cum, de altfel, avem și noi câteva exemple demne de imitat.

Ceeace este mai condamnabil este atunci când preotul lucrează *în otrăvita* Cooperăției.

Este știut, că multe biserici au fonduri, proprii, uneori destul de importante. Aceste fonduri erau depuse, înainte de războiu, la băncile mari românești și, vorbind în special despre părțile marginase din Sudul Ardealului, amintim din nou numele Băncii „Albina”. După Unire, începând a se înființa în multe locuri Bănci Populare, fondurile bisericesti, cu n era și firesc, s'au îndreptat spre depunere la aceste bănci, cari — pe lângă dobânzi superioare băncilor particulare serioase — alocu din beneficii sume însemnate pentru mărirea acelor fonduri, precum și pentru alte scopuri culturale, de binefacere, etc.

Ei bine, este de necrezut dar totuși adevărat: „Agenții” de cari vorbeam mai sus, din inițiativă proprie, sau — ceeace ar fi și mai grav — în urma sugestiilor primite din partea forurilor bisericesti superioare, în unele părți caută să retragă acele depuneri dela Băncile Populare pentru a le depune apoi la bănci particulare. Se folosesc în această acțiune a lor de incriminări, propăganda, presiuni în consiliile parohiale, etc.

Acestor preoți, cari au deviat dela drumul drept, le spunem, că fac o faptă rea și le amintim încet și frumos despre Alungarea cu biciul a zarafilor din templu. — Un Chiristos viu nu mai avem azi, dar bice s'ar mai putea gasi.

Prof. Dr. A. Gociman-Oituz.

Legea celibatariatului.

Zilele trecute, din inițiativă parlamentară, s'a depus pe biroul Camerii proiectul de lege referitor la impunerea celor cari au împlinit 30 de ani și înțeleg să trăiască în afară de căsătorie. Evenimentele politice cari s'a succedat în ritm vertiginos după demisia guvernului Mironescu au făcut odată mai mult ca politicul să primeze, legea celibatarilor trecând neobservată deși traducerea ei în fapt ridică ample și variate discuțiuni.

În primul rând credem că e necesar să amintim că ideea impunerii celibatarilor nu e nouă, ea există la popoarele din antichitate și în special la unele dintre statele moderne europene. La noi însă ea nu e necesară. Am putea chiar afirma că e inoportuna. Țăranul român e prolific și fără lege. Că populația nu se dublează într'un interval de 50—80 de ani, după calcule de laborator, se dato este exclusiv mizeriei negre în care trăește majoritatea păturei noastre rurale, alimentației inferioare și insuficiente, muncii desorganizate și în special ravagiilor alcoolismului și ale boilor venerice cari au patruns până în cătunele cele mai patrie hăe. Mortalitatea infantilă e la noi a adevărată plaga socială. Și totuși România nu e o țară depopulată. Populația ei, raportată la km.² dacă ținem seama și de faptul că suntem un popor agricol, e numericeste satisfăcătoare. Nu negăm adevărul că ea ar putea fi mai deasă. Dar pentru aceasta nu trebuie legiferată prolificitatea țăranului ci mai degrabă obligățiunea ce-o are Statul de-a lua măsurile necesare pentru salvarea capitalului biologic existent.

Transpusă în viața urbană problema celibatariatului e susceptibilă de și mai ample discuțiuni. Spațiul nu ne permite aci nici o sumară indicare a lor. Vom aminti numai că în orașele din teritoriile alipite noi, României, suntem de cele mai multe ori reprezentați printr'o clasă de funcționari necăjiți, cu lefuri

de mizerie neplătite la termen, zilnic amenințați de noi impozite, de instabilitate și cari cu greu își permite contractarea unei căsătorii sau chiar dacă o realizează, progeniturile sunt sistematic înlăturate ele fiind, în actuala stare de depresiune economică și datorită unei anumite psychoze caracteristice veacului nostru, adevărate pacoste pe capul bietului om.

Dacă totuși guvernul Mironescu și-a asumat o astfel de lege ea excedează printr'o crasă superficialitate de redactare și de concepție. În primul rând e bine să se știe că de existența celibatariatului urban, în afară de impediamentele schițate mai sus, e vinovat nu numai băatul ci și femeia și în special aceea care deține funcții particulare sau de Stat și care, dintr'un feminism rău înțeles sfidează căsătoria ca pe o instituție care-i răpește libertatea, preferând să trăiască poliandru, formă de satisfacere a instictelor veșnic „interesantă”. Apoi măsurile schițate sunt insuficiente. Ele au ca obiectiv căsător a, încheierea ei, și nici decum procreația care de fapt ruzidă în intenția legiuitorului. Ori a legifera exclusiv posibilitatea satisfacerii poftei sexuale fără alt scop, chiar și în căsătorie monogamă legală, e un procedeu fără precedent. De aceea impozitul dacă urmează să fie platit va trebui să fie vărsat fiscului și de cei căsătoriți dar fără copii afară de cazul când științific s'ar dovedi că procreațiunea e imposibilă fie din motive fiziologice fie din măsuri de profilaxie socială.

Așa cum a fost redactată, legea celibatarilor e neștiințifică, incompletă și inoportună. Ea face mai degrabă parte din noianul de măsuri luate pentru crearea de noi surse de venituri pentru bugetul Statului și nu corespunde de loc cu măsurile ce ar trebui să se iee exclusiv în folosul ingeniei naționale.

Cornelia Albu.